

Asia: VN/24182/2023-OM-35

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Näkemyksenne eläintenpitokiellon määräämisperusteita ja kiellon voimassaoloaikojen vähimmäiskestoja koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Eläintenpitokiellon määräämisperusteiden osalta keskeinen muutos koskee perusmuotoista eläinsuojelurikosta. Voimassa olevan lain mukaan perusmuotoisesta eläinsuojelurikoksesta tuomittava henkilö voidaan määrätä eläintenpitokieltoon. Esitysluonnoksen mukaan perusmuotoisesta eläinsuojelurikoksesta tuomittava henkilö olisi jatkossa määrättävä eläintenpitokieltoon, mutta tuomioistuin voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on painavia syitä. Muutos tulee palvelemaan sitä tavoitetta, että eläintenpitokielto määrätään jatkossa entistä useammassa tapauksessa. Tälle tavoitteelle on lainvalmisteluasiakirjoissa esitetty perustellut syyt.

Hovioikeus pitää oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimusten johdosta välttämättömänä sitä, että eläintenpitokiellon määrääminen edellyttäisi jatkossakin syyttäjän vaatimusta.

Voimassaoloaikojen vähimmäiskestoja osalta hovioikeus pitää esitysluonnosta sen tavoitteisiin nähden perusteltuna.

Näkemyksenne eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hovioikeus pitää esitysluonnosta eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevin osin perusteltuna. Lainvalmistelussa on oikein tunnistettu tarve mahdollisuudelle saattaa kertaalleen määrätyn eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskeva kysymys tuomioistuimen arvioitavaksi.

Näkemyksenne luonnoksesta eläintenpitokieltoa koskevan rekisteröinnin ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden osalta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hovioikeus katsoo, että esitys on eläintenpitokieltola koskevan rekisteröinnin ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden osalta kannatettava.

Näkemyksenne ehdotetusta eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikosta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hovioikeus toteaa, että kiellon rikkomisten torjumisessa rangaistuksen korottamisella ei ole käytännön merkitystä. Jos kiellon rikkomisia halutaan vähentää tai ennaltaehkäistä, ainoa toimiva keino on kiinnijäämisriskin lisääminen, joka voidaan toteuttaa valvontaa lisäämällä.

Rangaistusasteikon muuttaminen siten, että nykyisin mukaisen sakkorangaistuksen lisäksi eläinpitokiellon rikkomisesta olisi jatkossa mahdollista tuomita enintään vuosi vankeutta, tarkoittaa rangaistuksen merkittävää ankaroitumista. Rangaistusasteikon ankaroittaminen ei ole hyväksyttävä keino kotirauhan piiriin ulottuvan valvonnan mahdollistamiseksi, mutta ankaroittamiselle on esitysluonnoksessa mainittu muita perusteita (mm. s. 18, 24 ja 45–46). Kiellon rikkomisessa on kyse sekä niiden eläinten hyvinvointiin liittyvien oikeushyvien vaarantamisesta, joiden suojelemiseksi kieltola on määrätty, että tuomioistuimen määräämän kiellon uhmaamisesta. Tällaisessa lainsäädäntöhankkeessa tulisi kuitenkin keskittyä olennaisiin keinoihin, joilla eläintenpitokiellon rikkomista voisi vähentää ja eläinten hyvinvointia parantaa. Rangaistusasteikon muuttaminen on tässä suhteessa epäolennainen kysymys.

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotetulle lainsäädännölle vaihtoehtoisista keinoista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hovioikeus katsoo, että olennainen kehittämisen aihe olisi eläintenpitokiellon valvonnan tehostaminen. Esitysluonnoksessa katsotaan (s. 31), että valvonnan tehostaminen edellyttäisi kattavia, osin poikkihallinnollisia toimenpiteitä ja moniammatillisluonteista yhteistyötä. Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan esitetä muutoksia eläintenpitokiellon valvontaa koskeviin säännöksiin. Sääntelyvaihtoehtona arvioidaan sitä, että eläimen hankkimisen edellytykseksi säädettäisiin, että eläimen luovuttajalle esitettäisiin ajantasainen ote eläintenpitokieltorekisteristä ennen eläimen luovuttamista, mutta tämä ratkaisu hylätään sen aiheuttaman hallinnollisen taakan vuoksi.

Jatkovalmistelussa olisi perusteltua arvioida ja selvittää lähemmin sitä, mihin toimiin eläintenpitokiellon valvonnan tehostamiseksi voitaisiin ryhtyä. Hovioikeus tuo esille, että eläintenpitokiellon valvonta on siinä mielessä yksinkertaista, että valvojilla on olemassa rajattu lista valvottavista henkilöistä. Olisi mahdollista toteuttaa valvontaa kohdennetuilla säännönmukaisilla tarkastuksilla eläintenpitokieltolaan määrättyjen henkilöiden luokse. Laissa voitaisiin esimerkiksi säätää valvontakäynneistä, joita olisi toteutettava tietty määrä eläintenpitokiellon voimassaoloaikana.

Yksi täydentävä keino voisi olla myös se, että eläintenpitokieltorekisteristä tehtäisiin nykyistä laajemmin ja helpommin käytettävä. Lisäksi olisi mahdollista selvittää Ruokaviraston ylläpitämien eläinrekisterien ja eläintenpitokiellon valvonnan välistä suhdetta. Tällaisia eläinrekisterejä ovat

eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteri, nautarekisteri, lammas- ja vuohirekisteri, sikarekisteri sekä koirarekisteri.

Liiketoimintakiellosta annetun lain 21 b §:ssä säädetty, että Patentti- ja rekisterihallituksen on huolehdittava siitä, ettei liiketoimintakielloon määrättyä henkilöä kiellon voimassa ollessa merkitä kaupparekisteriin eikä säätiörekisteriin sellaiseen tehtävään, jossa kielloon määrätty ei 4 §:n mukaan saa olla. Hovioikeus katsoo, että jatkovalmistelussa voitaisiin harkita sitä, että Ruokaviraston ylläpitämien eläinrekisterien osalta säädettäisiin vastaava tehtävä Ruokavirastolle.

Muita huomioita

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Esitysluonnoksessa on kiinnitetty huomiota sivullisen omaisuuden suojaan eläintenpitokiellon perusteella määrättävän menettämisseuraamuksen yhteydessä (s. 22–23). Sen sijaan siinä ei esitetä uutta sääntelyä liittyen siihen, mitä tapahtuu eläintenpitokielloon määrättävän henkilön omistamille eläimille. Siihen nähden, että lainsäädäntöhankkeen tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin edistäminen, hovioikeus pitää huolestuttavana, ettei tätä kysymystä käsitellä selvästi. Eläimen lopettaminen on jo lähtökohtaisesti ristiriidassa eläinsuojelua koskevan lainsäädännön tarkoituksen kanssa, eikä eläimen lopettamista ole kaikissa tilanteissa pidettävä eläimen edun mukaisena ratkaisuna.

Sironen Attikos

Helsingin hovioikeus - Lausunnon on valmistellut hallinnollinen lakimies, hovioikeuden esittelijä Attikos Sironen. Hovioikeuden presidentti Asko Välimaa.